Armoa ja iloa ihmisille
Evankelinen lähetysyhdistys – ELY ry

Matkaraportti ja ystäväkirje

Tervehdys, rakkaat ystävät ja lähetystyön tukijat! Lähetysjohtajan työhön liittyy paljon matkustamista ja minun täytyy tunnustaa, että kirjoitan nykyään enemmän matkakertomuksia kuin lähettikirjeitä. Yritän nyt parantaa tapani ja välittää matkakertomuksia myös teille, jotta tiedätte missä menen ja mitä teen. Lähetän näitä kirjeitä teille nyt kronologisesti väärässä järjestyksessä, mutta uskon että saatte kontekstista kuitenkin selvää, missä mennään.

Kiitos teille etukäteen kaikesta esirukouksesta ja tuesta!

Huhtikuu 2026, Sambian matkan tavoitteet ja tarkoitus

Matkalla tällä kertaa oli mukana minun lisäkseni lähetystyöntekijämme Lea Saar ja vapaaehtoisena kouluttajana Kristiinankaupungin kirkkoherra ja entinen SLSn Tansaanian lähetti Martti Toivanen. Lea ja Martti lähtivät mukaan jakamaan koulutusvastuuta muiden verkostoitumiseen liittyvien tavoitteitteni tähden. Kokonaisuudessa matkan tavoitteet olivat seuraavat:

1. Aloittaa verkostoituminen LUCSAn eli eteläisen Afrikan luterilaisten kirkkojen yhteisön kanssa
2. Tiedustella mahdollisuutta käynnistää kumppanuusneuvottelut ELCZA-kirkon kanssa sekä arvioida mahdollisuutta uuden yhteistyökumppanin löytämiseen LECA-kirkon pitkään jatkuneen sisäisen kiistan vuoksi
3. Tukea TEDITE-koulun toimintaa toimittamalla Suomesta kuusi kannettavaa tietokonetta ja yksi dataprojektori
4. Toteuttaa kaksi teologista ja pastoraalista seminaaria paikallisten kirkon vastuunkantajien ja työntekijöiden työn tukemiseksi yhdessä Lea Saaren ja Martti Toivasen kanssa
5. Haastatella Theresa Bakajikaa ja kuvata haastattelusta video häntä tukevien seurakuntien käyttöön

TEDITE koulun rehtori Nicolas oli onnellinen, kun hänen poikansa Nicolas (kuvassa edessä) junior vapautettiin kaksi vuotta kestäneestä tutkintavankeudesta. Oikeus totesi, että heillä ei ollut näyttöä siitä, että Nicolas olisi suorittanut rikoksen, josta häntä syytettiin.

Lyhyt yhteenveto LECA kirkon tilanteesta

Matkan alkuvaiheessa kävin keskustelua LECA kirkon piispan Sandu Yawwan sekä kirkon pääsihteerin Gilbet Chirwan kanssa. Gilbet lähetti minulle Sambian korkeimman oikeuden päätöksen, josta ilmeni kiistan päätös: Oikeus vahvisti piispa Robert Kaumban kirkon lailliseksi johtajaksi ja hylkäsi kokonaan kantajien, muun muassa Martin Mupidian ja Samson Kipailan, nostaman kanteen. Päätöksen mukaan LECA-nimen käyttö kuuluu yksinomaan piispa Sandun johtamalle yhteisölle. Tämän vuoksi ELY ei voi tehdä yhteistyötä ryhmien kanssa, jotka toimivat vastoin oikeuden päätöstä tai käyttävät LECA-nimeä ilman laillista oikeutta. LTCS-koulun tuki on kuitenkin

mahdollista, jos koulun toiminta erotetaan selkeästi LECA-nimestä ja poliittisista kiistoista. Olen esittänyt varoituksen ja ehdotuksen koulun nimen vaihtamiseksi Nicolakselle ja muille opettajille.

Verkostoituminen LUCSAn kanssa

Minun onnistui järjestää etätapaaminen 23. maaliskuuta LUCSAn toiminnanjohtajan, Etelä-Afrikkalaisen pastori Lilana Kasperin, kanssa. Keskustelu oli innostava ja herätti mielenkiintoa yhteistyön mahdollisuuksista. Kasper korosti sukupuolten tasa-arvon, teologisen koulutuksen ja ekumeenisen yhteistyön merkitystä sekä LUCSAn roolia eteläisen Afrikan luterilaisten kirkkojen vahvistamisessa. Esittelin ELYn toimintaa ja halukkuutta verkostoitua sekä osallistua LUCSAn koulutuksiin ja hankkeisiin.

Kahden vuoden työn jälkeen ELCZan hiippakunnan keskukseen valmistuu kaunis kirkko, uudet toimis- sekä koulutustilat.

Aion osallistua mahdollisuuksien salliessa johonkin LUCSAn seminaariin tai tapahtumaan verkostoitumisen ja suhteiden kasvattamiseksi. Tarkoitus on mahdollisuuksien mukaan matkustaa Johannesburgiin tänä vuonna LUCSAn toimistoon tapaamaan yhteisön vastuuhenkilöitä.

Yhteistyönevottelut ELCZAn kanssa

24.3. tapasin ELCZA-kirkon johtoa, "Senior Pastor" eli piispa Geoffrey Njapaun ja pastori Godfrey Nguvulun. ELCZA on vuonna 1983 perustettu kirkko, joka on ollut Luterilaisen Maailmanliiton jäsen vuodesta 2002 ja hyväksynyt naisten pappeuden vuonna 2005. Kirkolla on noin 50 seurakuntaa, joista 26 toimii ilman omaa pastoria. Toiminta painottuu maaseutualueille, mutta myös Lusakan alueella on useita seurakuntia. Teologinen koulutus tapahtuu pääosin Tansaniassa, Etelä-Afrikassa ja Mindolo Ecumenical Foundationissa, jossa koulutus johtaa kahden vuoden diploma- tai sertifikaattitutkintoon. Pappispulan vuoksi harjoittelujaksot ovat lyhyitä ja kirkossa ei ole järjestetty systemaattista täydennyskoulutusta.

ELCZan kanssa pohdimme yhteistyön eri muotoja ja näillä näkymin tuntuu siltä, että olisi parasta keskittyä papiston ja evankelistojen jatkokoulutukseen. Jos varoja kenttää varten kertyy paljon, ELY voi tarjota stipendiä jollekulle Lusakan yliopistossa.

(Taustatietona todettakoon, että esimerkiksi ELCA on myöntänyt stipendejä Lusakan Justo Mwale Universityn teologisen tiedekunnan opintoja varten, jossa voi opiskella teologian kandidaatin ja maisterin tutkinnon. Yksi lukuvuosi teologisessa yliopistossa maksaa 8867 USD. LML on puolestaan tarjonnut stipendejä Pohjois-Sambiassa Kitwessä Mindolo Ecumenical Foundation -nimisessä korkeakoulussa. Mindolossa lukuvuosi maksaa 4800 euroa (106000 ZMW). MEF tarjoaa opiskelijoille teologian sertifikaatin tai diplomin, joka on kandidaatin tutkintoa suppeampi kokonaisuus.)

Lea keskittyi opetuksessaan rohkaisemaan erityisesti naisia ja puhui parisuhteen palikoiden avulla seurakunnan ihmissuhteista. Oppilaat olivat erityisen kiinnostuneita ristiriitojen ratkaisuun liittyvistä neuvoista

Papiston jatkokoulutus olisi kuitenkin edullinen tapa aloittaa yhteistyö kirkon kanssa. Koulutuksen painopisteiksi toivottiin luterilaista teologiaa, traumaterapiaa esimerkiksi CFC-mallin mukaisesti sekä seurakunnan kehitystyötä.
Toinen tapaaminen ELCZAn johdon kanssa järjestettiin 28. maaliskuuta. Tapaamisessa olivat mukana pastori Nguvulu, taloudenhoitaja Mbutolwe Mwaipungu ja kirjanpitäjä Bernard Mapulanga. He esittelivät kirkon päämajan ja uuden kirkkorakennuksen remonttia, joka on valmistumassa lähiaikoina. Keskukseen on rakenteilla myös luokkahuone tietotekniikan opetusta varten, mikä tukee kirkon koulutustyön kehittämistä.

Ndolan seminaari onnistui myös erittäin hyvin. Kirkolla on kuparivyöhykkeellä kolme seurakuntaa. LECA kirkon sisäinen kiista kosketti näitäkin ihmisiä ja monet olivat kirkon tilanteesta erittäin huolissaan.

Seminaarit TEDITE koulussa Lusakassa ja Ndolassa

Matkan aikana pidimme kaksi seminaaria: Ensimmäinen Neljäpäiväinen seminaari pidettiin Lusakassa ja toinen kaksipäivänen seminaari Sambian pohjoisrajalla Ndolassa. Lusakassa pidetty seminaari keskittyi luterilaiseen teologiaan, sovintoon ja seurakunnan kasvuun. Lea Saarin opetukset sovinnosta, ihmissuhteista parisuhteen palikoiden avulla ja naisten roolista kirkossa herättivät osallistujissa paljon keskustelua ja nostivat esille tarpeen lisätä läpinäkyvyyttä ja vuorovaikutusta seurakuntien sisällä. Pitkään jatkunut kiista LECA kirkon sisällä nousi esiin useissa keskusteluissa, ja pohdimme yhdessä, että uuden kirkon perustaminen voisi olla viisaampi tie kuin kiistan jatkaminen.

Ndolassa järjestetyissä seminaareissa käsiteltiin samoja teemoja, mutta osallistujilla oli erityisen paljon kysymyksiä pastoraalipsykologiasta ja käytännön sielunhoidosta. Tämä osoitti selvästi, että tulevaisuuden koulutuksissa olisi hyödyllistä painottaa konfliktinratkaisua, sielunhoitoa ja seurakuntaelämän käytännön haasteita.

Tapaaminen Saara Kalalukan kanssa

Matkan aikana tapasin myös suomalaisen hankehallinnon asiantuntijan Saara Kalalukan, joka on aiemmin työskennellyt mm Suomen lähetysseuran palveluksessa. Saara tuntee Hyvinkään lähetyssihteerin Johanna Rantalankilan ja tapasimme hänen suosituksensa kautta. Saaran puoliso on sambialainen, joka on opiskellut Aalto-yliopistossa ja joka on perustanut Sambiaan ammattikoulun. Saaran kautta saamme arvokasta tietoa ja vinkkejä koulutuksen kehittämiseen Sambiassa.

Haastattelu Theresa Bakajikan kanssa

Matkan aikana sovimme myös Theresa Bakajikan (kuvassa oikealla) haastattelun kuvaamisesta ja tutustuin hänen opiskeluympäristöönsä Lusakan Cavendish yliopistossa. Theresan ollessa estynyt tulemaan Suomeen, kuvasin haastattelun toivon ehtiväni editoida sen ensi viikoksi seurakunnille lähetettäviksi.

Yhteenveto

Kokonaisuutena matka oli erittäin onnistunut ja avasi uusia mahdollisuuksia ELYn toiminnalle Sambiassa. Kaikki matkalle asetetut tavoitteet on saavutettu:

ELCZa ja LUCSA suhtautuvat myönteisesti yhteistyöhön, ja tuntuu, että alueella koulutuksen tarve on merkittävä. LECA-kirkon kiistan vuoksi yhteistyö sen kanssa ei näytä sittenkään olevan mahdollinen. Näin ollen ELCZa tarjoaa vaihtoehdon kehittää yhteistyötä Sambiassa ja jos työlupa-asiat saadaan kuntoon, myös lähetystyöntekijän lähettäminen on realistista.

Armoa ja iloa ihmisille
Evankelinen lähetysyhdistys – ELY ry

ELCZan ja ELYn yhteistyön ehdotus on jo lähetetty ELCZan edustajille tarkistettavaksi. Kun he ovat hyväksyneet yhteistyön luonnoksen, lähetän ehdotuksen myös ELYn lähetystoimikunnalle sekä hallitukselle tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi.
TEDITE-koulun tuki on edelleen perusteltua, kunhan sen juridinen asema selkeytetään ja toiminta erotetaan LECA-nimestä. Matka vahvisti käsitystä siitä, että ELYn lähetystyöntekijän lähettäminen Sambiaan olisi tarkoituksenmukaista, jos työ toteutetaan ELCZAn kanssa yhteistyössä.

Armoa ja iloa toivottaen
Joona Toivanen

Kuvassa vasemmalta: Martti, Nicolas, Lea, Joona ja Nicolas junior. Nicolas junior oli seminaarien aikana erittäin hyvä käytännön apulainen ja hoiti videotykin ja internetin käyttöä paikan päällä. Saimme erittäin toimivan langattoman nettiyhteyden käyttöömme koulutuksen ajaksi.

Joona Toivanen, Lähetysjohtaja

Puhelin:	+358 44 248 7229
Sähköposti:	joona.toivanen@evankeliset.net
Tukitili:	IBAN FI28 5114 0220 0343 69
Viitenumero:	24 12434
tai tilisiirron viestikenttään:	Joona ja oma seurakuntasi